

ΑΡΜΕΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΣΟΧΙΚ ΚΑΙ ΠΕΤΣΙΚ

Τοῦ Ἀρμενίου διηγηματογράφου Δ. ΔΕΜΕΡΔΓΙΑΝ

(Ἐκεῖ καὶ ἡ Ἀρμενία τὴν λογοτεχνία της. Τὸ παρακάτω διήγημα εἶνε πραγματικὸς ἕνα λεπτικὸ ἀρίστου γρηνατικῶν, γεμιστὸ ποίημα...)

Ἦσαν ἕνα πολὺ ψυχρὸ χειμωνιάτικο βράδυ. Ἀπὸ τὸ πρῶο γιόνιζε... Ἦ λευκὲς νιφάδες ἐπέσταν ἀπάνω στὴ σκοτεινὴ γῆ, καταβαίνοντας σιγά-σιγά ἀπὸ τὰ μαύρα νέφη... Μόνον δύο νιφάδες ἄρχισαν νὰ πῶσουν στὴ γῆ. Ἦσαν ἀδέλφια καὶ λεγόντουσαν ἔκειναι Σοχικ καὶ ἔκειναι Πετσικ.

Καθὸν στρεβλιζόντουσαν ψηλὰ στὸν ἀέρα εἶδαν ἄξαφνα ἕνα παράθυρο, ἀπὸ τὸ ὁποῖο φαινόταν ἕνα λαμπρὸ φῶς καὶ χαρμόσυνο.

— Ἀ! τί ὠραῖο φῶς! εἶπεν ἡ Σοχικ καὶ ἐπέταξε κατὰ τὸ φῶς καὶ καθῆσεν ἀνάμεσα στὰ σιδηρένια κάγκελα τοῦ παραθύρου.

— Ἀ! τί ὠραῖο φῶς! εἶπεν καὶ ὁ Πετσικ καὶ πλησίασε γιὰ νὰ καθῆσιν καὶ αὐτὸς ἀπάνω στὸ παράθυρο, κοντὰ στὴν ἀδερφή του, ἀλλὰ γλυστρήσε καὶ ἔπεσε σ' ἕνα ὑγρὸ λιθόρι.

— Σοχικ, ἔπεσα κάτω! παραπονέθηκε ὁ Πετσικ.

— Σῆκω τί κάθισαι! Τοῦ φώναξε ἡ Σοχικ ἀπὸ πάνω. Προσπάθησε, προσπάθησε ὁ Πετσικ νὰ σηκωθῆ, μὰ δὲν μποροῦσε.

— Ἀδύνατον νὰ σηκωθῶ, Σοχικ, φώναξε, ἔλα κοντὰ μου ἕνα ἄκουγ.

— Ἀμέσως, ἀμέσως ἔρχομαι. Περμένε μόνον μὰ στιγμή νὰ πῶ τί κάνουν ἔδω μέσα, ἀπάντως ἡ Σοχικ καὶ ἐσσύμε νὰ ἱδῆ ἀπὸ τὸ παράθυρο.

Μέσα στὸ δωμάτιο ἦταν ἕνα ὠραῖο καὶ καταπράσινο δέντρο, ποῦ πρῶτὴ φορὰ ἔβλεπεν ἡ Σοχικ, ἕνα δέντρο τῶν Χριστουγέννων. Ἀπάνω στὰ κλαδιά του καθόντουσαν χίλια δύο φῶτα καὶ παιχνίδια ποῦ ἄστραφταν. Γύρω τὸ δωμάτιο ἦταν γεμιστὸ φῶς, ποῦ ἔβλεπε σ' ὅλη τὴν χάρσα καὶ φῶτιζε καὶ τίς ποῦ ἄκρινε γονιές.

Τὸ δωμάτιο ἦταν γεμιστὸ ἀπὸ παιδιὰ, ποῦ ἔβλεπε ἄνα χαρμόσυνα καὶ χόρευαν γύρω ἀπὸ τὸ δέντρο, χόρευαν κ' ἐψάλλον. Τὶ ἐψάλλον;

Νύχτα λευκὴ καὶ ἄγια,
ὦ, νύχτα χιονισμένη,
τὴν σκοτεινὰ σου φῶτιζε,
μορφή ἄγιασμένη...

Ἐνῶ ἐψάλλον ἐρχοῦσαν τὰ ἔξω βλεμματὰ τους ἀπάνω στὰ μικρὰ ἀλογάκια, ποῦ κρεμαίνονταν ἀπὸ τὸ δέντρο, σιὰ ἀκουδία καὶ τίς συμπαθητικὰ μουρτίδες, στοὺς φασουλιῆδες ποῦ γελούσαν μὲ τὰ κόνια καὶ τὰ φέσια τους, στίς ὠμορφες τίς κοῦκλες μὲ τὰ δλοῦσσα μαλλιά, στοὺς παραγκιόχτες, στὰ ταμπουράκια, στίς ἀπαιγες καὶ στὰ γλυκίσματα ποῦ ἦσαν τυλιγμένα μὲ χρυσόχαρτα... Τὰ κινεῖσταν ὅλα αὐτὰ μὲ λαχράρα κ' ὅλο κηδούσαν καὶ τραγουδοῦσαν:

Τὸ χιόνι στρώνει σπάργανα
κ' ἡ ἄχνης πέπλους φτιάχνουν
καὶ στὴ σπηλιὰ τῆ φτωχικῆ
ἀγγέλι ἀιωνάλλουν...

Ἦ Σοχικ, ἀκινεβολήσε καὶ αὐτὴ ἀπὸ τὴν ἀνεύγεια τῶν φῶτων.

— Τί ὠραῖο ποῦ εἶνε αὐτὸ τὸ δέντρο, ψιθύρισε.

— Κ' ἐγὼ θέλω νὰ τὸ δω, εἶπεν ὁ Πετσικ καὶ κάλι θέλησε νὰ σηκωθῆ, ἀλλὰ δὲν τὸ κατάφερε.

— Σοχικ, ἔλα, φώναξε στὴ συντροφισσὰ του.

— Τώρα, τώρα ἀμέσως ἐφτάσασ, καλὴ μου ἀδερφοῦλη, ἀγαπημένο μου Πετσικ.

— Ἐλα γρήγορα, ἔλα σὲ παρακαλῶ.

— Νὰ ἀμέσως! Μὰ ματιὰ νὰ ρίξω κ' ἐφτάσασ.

Ὁ Πετσικ ἔτρεψε κάτω στὴν ὑγρὴ καὶ σκοτεινὴ τὴν πέτρα,

γυμνὸς, χωρίς παντόφλα στὴν τσέπη του. Ὅταν ἡ Καρολίνα ἔφαθε στὴ Ρώμη, τὸ θάνατο τοῦ φίλου της δὲν ἔβγαλε οὔτε λέξη ἀπὸ τὴ χεῖλῆ της. Ὁ πόνοσ τὴν εἶχε σκοτώσει...

Ἦ λίγα μισὰ στὸ κρεβάτι της. Ἀπὸ κείνη τὴν ἡμέρα δὲν ἔβαλε τίποτα στὸ στόμα της, μονάχα ἔκλαιγε σιωπηλὰ, ὡσποῦ πέθανε κ' αὐτὴ ἡμερα-ἡμερα...

καὶ παρατηροῦσε ψηλὰ τὴν ἀδερφοῦλα του καὶ ἔβλεπε ἀπὸ τὰ δάκρυα του.

Ἄλλὰ ἡ Σοχικ τόσο ἀφοσιώθηκε κυττάζοντας τὸ δέντρο ποῦ ἔβλεπε ὅλας διόλου, τὸ φτωχὸ τὴν τὸν Πετσικ.

— Τί ὠραῖο εἶνε αὐτὸ τὸ δέντρο, ὅλο καὶ σκεφτότανε. Πρῶτὴ φορὰ μου βλέπω τόσο ὠραῖο δέντρο!...

Τὴ στιγμὴ ἔκειναι τὰ παιδιὰ τελευτήσαν τῶν Χριστουγέννων τὸ τραγοῦδι καὶ ἄρχισαν τὸ τραγοῦδι τῶν Πρωτοχρονιάς:

Ἀνοιξὰν τὰ εὐράνια
καὶ βγῆν' ὁ νέος χρόνος,
ποῦ φροττομένους ἔρχεται,
μὲ χίλια δύο καλοῦδια...

Τῆς Σοχικ τῆς ἤθεσε νὰ τραγοῦδησιν κ' αὐτὴ, μὰ, ἀφοῦ ἦταν μὰ χιονοπτώζα δὲν μποροῦσε... Κάθισεν λοιπὸν κ' ἄκουγε ἀφοσιωμένη, μὲ ὅλην τὴν ψυχὴ της τὸ τραγοῦδι τῶν παιδιῶν:

Φέρεται στίς νεῖδες τὴν ὠμορφίαν,
στοὺς νέους τὴν ἀγάπην,
φέρεται στοὺς γέροντας ἀγαθὰ
κ' εὐτυχισμένα τέλη...

— Σοχικ, ἔλα λοιπὸν, ἐφάναξεν ἔξω τὰ τώρα ὁ Πετσικ, κ' ἄρχισεν νὰ κλαίη.

Ἄλλὰ ἡ Σοχικ περὶ δὲν τὸν ἄκουγε.

Κύτταζε, κύτταζε ἀφοσιωμένη, μέσα στὸ φωτισμένο δωμάτιο. Ἐβλεπε νὰ μοιράζονταν στὰ παιδιὰ τὰ γλυκὰ μὲ τὰ πολυχόρομα χρυσόχαρτα καὶ τὰ λαχαρομένα φρούτα. Καὶ ἀφοῦ τὰ φάγαν καὶ τὰ χόρψκαν, τοὺς μοίρασαν καὶ τὰ παιχνίδια. Ἐλα ἀλογάκι τὸ πήρε ἕνα ὠμορφοῦ ποῦ ψηλὸ παιδί, ποῦ θὰ γινόταν στρατηγὸς μὰ μέρα, ἕναν φασουλιῆ τὸν πήρε ἕνας μουλοῦκος στρουγγυλός, ποῦ ἡ μοῖρα του, τοῦ ἔγρασε, νὰ γίνῃ πρωθυπουργός, σὰν μεγαλίσθη, τὸ ταμπούρολο τὸ πήρε ἕνας ποῦ θὰ γινόταν δικαστής καὶ ἔτσι μοιραστήκαν τίς ἀκούδεις, τὰ σπαθάρια, τίς φωντέρες, τίς ροκάνες, ὅλο τῶν παιγιδιῶν τὸ πλῆθος.

Τὰ παιδιὰ εὐχαριστημένα ἔρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ:

— Ζήτω! Ζήτω! Καὶ τοῦ χροῦνον!...

Καὶ ἡ Σοχικ ἤθελε «Ζήτω» νὰ φωνάξῃ, ἀλλὰ ἀφοῦ ἦταν χιονοπτώζα, δὲν μποροῦσε. Γελοῦσε μονάχα καὶ χαιρότανε μὲ ὅλη τὴν καρδίαν της!

Σὲ λίγο ἡ ἐορτὴ τῶν Χριστουγέννων ἐτελειώσε. Τὰ παιδιὰ μὲ τὰ παιχνίδια τους φύγαν καὶ πῆγαν καθένα στὸ σπίτι τους, καὶ τότε ἡ Σοχικ θυμήθηκε τὸν ἀδερφὸ της.

— Πετσικ! Πετσικ! ἔφώναξε ἀνήσυχη.

Μὰ ὁ Πετσικ δὲν ὑπῆρχε περὶ!...

Ἦ Σοχικ κύτταξε καλύτερα καὶ εἶδε ὅτι ὁ φτωχὸς Πετσικ, ποῦ τόσην ὥρα ἦταν περμένος στὸ ὑγρὸ λιθόρι, κ' ἔκλαιε, εἶχε λυῶσει ἀπὸ τὰ πολλὰ τὰ δάκρυα, σὰν χιόνι, ὅπου ἦταν καὶ εἶχε χαθεῖ!...

— Ἀχ, ἀδερφοῦλη μου, σὲ πῆρα στὸ λαμπὸ μου! Ἄρχισε νὰ κλαίη κ' ἡ Σοχικ, ἔβανα ψηλὰ ἀπὸ τὰ σιδηρένια κάγκελα τοῦ παραθύρου.

Καὶ ἔκλαιγε, καὶ ἔκλαιγε, καὶ ἔκλαιγε τόσο πολὺ, ποῦ ἔβλεπε κ' αὐτὴ κ' ἔπεσε σὲ δάκρυα πικρὰ, ἀπάνω στὸ ὑγρὸ λιθόρι.

Ἀπὸ μακριὰ ἔφταναν ἀκόμα ἡ τελευτήσας στροφές τοῦ Πρωτοχρονιάτικου τραγοῦδι, ποῦ ψάλλαν τὰ παιδιὰ, ποῦ γύριζαν φροττομένα δῶρα σὰ σπάρια τους, χαροῦμένα κ' εὐτυχισμένα:

Κ' ἡ ζωὴ μας ἦσαν
νὰ λυῶσιν σὰν τὸ χιόνι!...

Δ. Δεμερδγιάν

ΣΟΦΑ ΛΟΓΙΑ

Δὲν κερδίζει κανεὶς ποτὲ τίποτε χωρίς προηγουμένους νὰ κολάσῃ.

***

Ἦ τεμετελὰ περπατεῖ τόσο ὀργὰ ὥστε ἡ φτώχεια σὲ μὰ στιγμή μπορεῖ καὶ τὴ φάγει.

***

Μὴ τρώς ποτὲ μέρη κόρου, οὔτε καὶ νὰ πίνης μέχρι ἐξάντησε.

